

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършено оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.8 „Икономика” в Университет за национално и световно стопанство

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление от 11.09.2018 г. (Протокол № 24) по искане на висшето училище (вх. № 686/ 23.07.2018 г.).

На заседание, проведено на 27.02.2019 г. (Протокол № 7), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ приеха доклада на утвърдената, с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 08.11.2018 г. (Протокол № 19), експертна група в състав:

1. Проф. д.ик.н. Румен Младенов Георгиев, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ - ръководител ЕГ
2. Доц. д-р Дафина Георгиева Донева, Русенски университет “Ангел Кънчев“ – член на ЕГ
3. Доц. д-р Стоян Димов Киров, Икономически университет – Варна – член на ЕГ
4. Доц. д-р Станимир Иванов Кабаиванов, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ – член на ЕГ
5. Николета Асенова Николоаева, студент в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – член на ЕГ

Наблюдаващ процедурата член на ПКЧНУ: доц. д-р Емил Трифонов

Експертната група е извършила проверка в Университета за национално и световно стопанство през периода от **03.12.2018 г. до 06.12.2018 г.**

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО (Таблица 4):

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКЧНУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище”.

Обучението по професионално направление 3.8 „Икономика” в УНСС е в съответствие с действащото законодателство, мисията, визията, стратегията за развитие на университета, вътрешните нормативни документи и дефинираните конкретни цели и задачи. Разработени са и се прилагат "Стратегически план за развитието на УНСС (2016-2020)" и "Стратегически план за развитие на ПН 3.8 „Икономика“ в УНСС". Основните звена, осигуряващи обучението по профилиращите дисциплини в ПН 3.8 „Икономика“, обхващат седем от осемте факултета на УНСС. Тяхната дейност е подпомагана от множество организационни звена и подразделения, имащи консултативни, административни и спомагателни функции (Фигура 1). Има официално приета, оповестена, публично достъпна и системно провеждана политика по качеството. Правилата и процедурите по нейното прилагане са определени в система от вътрешни документи, които са в пълно съответствие със спецификата на ПН 3.8 "Икономика". Съществува необходимата организация и практики по управление на качеството в съответствие с националните и международни стандарти. Системата за управление е сертифицирана по стандарт ISO 9001:2015 и е предмет на допълнителни външни одити от международни професионални организации и асоциации. Тя е предмет и на регулярни цялостни вътрешни одити, които отчитат особеностите на професионалното направление и на отделните факултети. Благодарение на съдържателната работа на системните звена по качеството в УНСС, създадената култура и етична среда имат съществена роля за ефективната образователна и научноизследователска дейност в ПН 3.8 „Икономика“. Прилага се последователна политика на обвързване на научните изследвания и обучението. Създадени са благоприятни условия за интегриране на резултатите от актуални научни изследвания в учебния процес,

което намира израз в актуализирането и оптимизирането на съществуващите учебни програми и съдържание на отделни дисциплини, а също така и при въвеждането на нови планове и програми. Чрез механизми на отчетност и ежегодно утвърждаване от АС на университета на приоритети при провеждането на научни изследвания се поддържа актуално учебното съдържание и се стимулира връзката между преподавателската и научноизследователската дейност. Участието на студенти и докторанти в научни проекти се стимулира и е фактор при оценката на проектните предложения.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието”.

Има изградена организация за управление на качеството на учебния процес, включително в ПН 3.8. „Икономика”, която е базирана на СУК. Управлението на качеството включва различни нива - Съвет по качество на УНСС, университетска Комисия за осигуряване и оценяване на качеството (КООК) и факултетни Комисии за осигуряване и оценяване на качеството (ФКООК), като в процеса участват студенти, представители на потребителите на кадри и заинтересувани трети страни. Редовно се изучава студентското мнение по конкретни критерии, свързани с качеството на обучение, наличните учебни материали и съдържанието на изучаваните дисциплини. През оценявания период във факултетите, обучаващи в ПН 3.8 "Икономика", са проведени обучения и семинари, свързани с осигуряване на качеството на учебния процес. Документацията и резултатите са достъпни във вътрешната мрежа. В рамката на изпълнението на обучителни програми и цели проекти са проведени 23 обучения в зависимост от идентифицираните потребности, през които са преминали 341 преподаватели. Във ВУ, включително и в звената осигуряващи обучението в ПН 3.8 "Икономика", е разработена и се прилага стриктно адекватна нормативна уредба, която да гарантира академичната свобода и да не допусне практики несъвместими с приетият Етичен кодекс. Сигналите и жалбите, свързани с нарушаването на принципите и нормите на този кодекс, се разглеждат от Комисията по академична етика. Прилагат се комплекс от мерки, целящи превенцията и недопускането на плагиатство, като за оценявания период няма такива случаи. Налични са активни методи за проверка с използване на специализиран софтуер (Viper, Plagiarism Detector, Plagium, ETXT Antiplagiat, както и допълнителни модули към системата от електронни и дистанционно достъпни материали). Проверките се разпростират и върху разработките представени за публикуване от преподаватели и изследователите в УНСС. За всички участници в процеса е осигурен достъп до специализирания софтуер, като в библиотеката има отделени работни станции за тази цел.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG – част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни”.

Учебната документация в ПН 3.8 „Икономика“ съответства на стратегията на УНСС и е актуализирана с акцент върху изискванията за компетентностен подход при обучението. Квалификационните характеристики са разработени по единен стандарт и определят знанията, уменията, компетентностите и сферата на професионалната реализация на студентите според Европейската и Националната квалификационна рамка. Те отчитат тенденциите на пазара на труда и очакванията на работодателите посредством регулярно провеждани анализи и проучвания. Събира се и се анализира информация от потребителите на кадри за връзката между учебната документация и практическата подготовка на студентите на две нива – университетско и катедрено. На университетско ниво това става чрез регулярни анкетни проучвания сред работодателите, а на катедрено – чрез обратна връзка (лична и писмена) от бизнеса за успеваемостта на студентите. Каналите, посредством които авторите на учебни програми поддържат връзка с представителите на практиката, с цел привличането им в процеса по изграждане на документацията са: поддържане на лични контакти; включване на експерти в катедрените и факултетните съвети, които са отговорни за приемането на учебната документация; привличане на специалисти от практиката в разработването на образователни и изследователски проекти за актуализиране на учебните планове и програми (например, приключилият през 2014 г. проект BG051PO001-3.1.07-0059 „Актуализиране на учебните

планове и програми в ОКС „бакалавър“ за ПН 3.8 „Икономика“ в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието“; участия на преподаватели от УНСС в обучението на специалисти от практиката (например, проведеното обучение на специалисти, работещи в групата Coca-Cola HBC, организирано по договор с Центъра за логистични изследвания). Действа децентрализирана система за оценяване на резултатите от обучението на студентите. Общите принципи са разписани в ПУД и правилата на АС, а конкретните процедури по провеждането на изпитите и оценъчните елементи зависят от решението на отделните катедри, респ. титулярите на дисциплини. Задължителен елемент от всеки изпит е писмената част. Дипломирането на студентите се оценява въз основа на държавен изпит или защита на дипломна работа. Предприети са мерки за гарантиране на съпоставимостта с учебните програми на ВУ в ЕС и извън него. В тази връзка титулярите на учебните дисциплини, в съответствие с утвърдения от АС формат на учебна програма, предоставят аналози на своите дисциплини в други чуждестранни ВУ. По този начин въведената практика за синхронизиране на учебните дисциплини в УНСС е доказала своята ефективност и е в основата на изградените съвместни магистърски програми и програми за продължаващо професионално развитие. Съществуват разписани правила и процедури за приемане, оценяване и актуализиране на учебната документация. Процедурата е йерархична, като в нея участват катедрите, ФС, деканите, АС и Ректора. В съответствие с изискванията на новите стандарти за акредитация към ФС са формирани и функционират ефективно помощни органи – факултетни комисии за оценяване и одобряване на програмите за обучение – които имат консултативни функции. Процедурата се спазва, като са налице протоколи от заседания на отговорните органи и поставени подписи в документацията. Изградена е и съществува среда за диалог между преподавателите и представителите на практиката, основаваща се на лични контакти, участие в съвместни изследователски проекти, договорени обучения на бизнеса от преподаватели на университета. При разработването на програмите в катедрите и факултетните съвети участват представители от практиката с нужната експертиза. Създадени са правила, уреждащи структурата на учебните планове в ПН 3.8 „Икономика“ на УНСС (срок на обучение, общ хорариум, образователни кредити, наличие на задължителни, избираеми и факултативни дисциплини), съответстващи на държавните нормативни изисквания. Аудиторната и извънаудиторната заетост се определя в съотношения, които са зададени нормативно в ПУД. Разпределението на кредитите по семестри е равномерно. В УНСС се допуска и индивидуално обучение по приет учебен план. Преддипломният стаж се провежда по утвърдени процедури, индикатори, документация. Обучението се извършва по обявен учебен график и разписание на занятията. За оптимизиране на преподавателската заетост е възприета практиката на разработване на единно разписание за всички звена, в които УНСС извършва обучение.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG – част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление“.

Образованието в ПН 3.8 „Икономика“ покрива държавните изискванията за необходимата теоретична и практическа подготовка. Предвидените форми на обучение предоставят изборност в съответствие с потребностите на студентите. Обучението реализира изцяло мисията, целите и задачите на УНСС и е напълно в контекста на неговата стратегия за развитие (2016-2026 г.). Изградена е организация за включване на студентите в практически занимания, стимулиращи творческата им активност. Прилагат се широк кръг от дейности – открити занятия, бизнес игри, посещения на място, олимпиади, майсторски класове и др. ЦСИ системно проучва мнението на студентите за практическата полезност на обучението им. Провеждането на стажовете е гарантирано с подписани 382 договора за сътрудничество с бизнеса. Проучва се заинтересоваността на студентите и степента на тяхната професионална реализация чрез анкетни проучвания и фокус групи. Отчита се висок процент на удовлетворените студенти от качеството на тяхното обучение. Средната стойност на безработните завършили студенти за периода е 2,63%. Използват се разнообразни методи за оценяване на постиженията на студентите, в т.ч. многокомпонентно оценяване. Основна форма за окончателна проверка на знанията на студентите е писменият семестриален изпит. Създадена е технологична среда за провеждане на изпитите и оповестяването на резултатите на студентите (Система за електронно изпитване, Web студент, Електронна студентска книжка). Разписани са процедури за провеждане на семестриалните и държавните изпити. Общите правила се съдържат в ПУД, а всяка катедра ги конкретизира и обявява в Интернет пространството. Правилата и критериите

за оценяване по отделните дисциплини се разработват от техните титуляри и се вписват в учебните програми. Тези правила и критерии се оповестяват задължително в началото на семестъра от титулярите на отделните дисциплини. Представители на практиката участват в държавните изпитни комисии. Мониторингът и анализът на качеството на образователния процес се осъществява на катедрено, факултетно и университетско ниво. Общо на катедрено и факултетно ниво са осъществени 234 дейности за анализ на успеваемостта на студентите в процеса на тяхното обучение. Оперативните функции по контрола на процеса е възложено на т.нар. факултетни комисии за осигуряване и оценяване на качеството. Студентите имат нормативното право да участват в органите за оценка на образователния процес, от което право те се възползват активно. Изградени са и действат структури и органи, които приемат и регулярно разглеждат постъпили жалби от студенти във връзка с учебната работа или етични проблеми (декан, заместник-ректор, Студентски съвет, Комисия по академична етика, Омбудсман на УНСС). За оценявания период са разгледани 4 жалби от студенти в Комисията по академична етика, свързани с учебния процес.

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG – част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане”.

Създадена е работеща организация за привличане, прием и адаптиране на български и чуждестранни студенти в ПН 3.8 "Икономика". Установени са и се прилагат процедури и практики, базирани на предварително оповестени вътрешни нормативи, които обхващат всички етапи на „жизнения цикъл“ на студентите. Пълната информация за различните аспекти от етапите на „жизнения цикъл“ е достъпна на уеб-страниците на университета, от отделните факултети и в специализираните секции, до които студентите имат оторизиран достъп. Създадена е Асоциация на икономическите училища в България и провежданите в сътрудничество с нея национални състезания и конкурси дават възможности за преференциално кандидатстване на най-добре представилите се участници. Провеждат се национални конкурси по Счетоводство (съвместно с ИДЕС), Финанси и счетоводство, Икономикс, Приложна информатика и статистика. Регламентирани са редът и организацията по признаване на висшето образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища на основата на нормативно приети документи в университета и утвърдени практики в отделните факултети и катедри. Осигурени са възможности за мобилност на студентите, докторантите и преподавателите, включително периоди на обучение в други университети, както участие в национални и международни научни форуми. Университетът и отделните факултети имат сключени договори с български и чуждестранни университети за размяна на студенти по различни проекти и програми, което предполага реализирането на студентска мобилност. Студентите, докторантите и преподавателите се възползват активно от предоставените възможности и участието на университета в програми и мрежи за обмен, като е налице трайна тенденция на изходящата мобилност по Еразъм и Еразъм + в рамките на 100 до 130 студенти годишно. Създадени са правила и административна система за включване на студентите от ПН 3.8 "Икономика" в изпълнението на изследователски проекти. Има изразена тенденция за нарастване на броя на студентите, участвали в национални научноизследователски проекти през последните пет години, както и на реализираните с тяхно участие публикации. През оценявания период в УНСС са проведени над 250 научни прояви (студентски форуми, кръгли маси, студентски конференции, семинари, олимпиади, срещи дискусии, публични лекции и др.), в които са участвали 4100 студенти и докторанти (около 27% от студентите, обучаващи се в ПН 3.8 „Икономика“). Спрямо началото на проверявания период се наблюдава увеличаване на броя научни публикации, в които студентите и докторантите имат участие, със 78%. Спазени са изискванията към съдържанието на основните документи за образование и квалификация. Създадена е и се използва активно система за регистриране на реализацията на завършилите студенти. Организациите и клубовете на завършилите студенти участват и подпомагат с решаването на конкретни задачи обучението и професионалната реализация на студентите. Прилагат се различни форми на регистрация на завършилите студенти – Алумни клуб на Студентски съвет, МИО Алумни асоциация (<http://mio-alumni.net/>), клубове по отделни катедри (напр. <http://departments.unwe.bg/soc/bg/pages/8320/алумни-клуб.html>), Организация на студентите от индустриалния бизнес. Организациите на завършилите студенти подпомагат

обучението, съдействат за осигуряване на стажове, провеждане на майсторски класове и поддържане на връзката с потребителите на кадри и университета.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление”.

Утвърдени са и се прилагат прозрачни процедури за заемане на академични длъжности, регламентирани в университетския Правилник за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, които са съобразени изцяло със законовите изисквания. Нормативната уредба и критериалната система са публично оповестени на университетския сайт. Към месец декември на 2018 г. преподавателите на първи основен трудов договор в УНСС, които водят дисциплини в специалностите от ПН 3.8 „Икономика“ са 465, от които 66 професори и 185 доценти, т.е. 54% от щатния състав в професионалното направление са хабилитирани лица. Нехабилитираният състав на преподавателите на ПОТД включва 124 главни асистенти, 59 асистенти и 31 преподаватели и старши преподаватели. От началото на оценявания период академичното ръководство на УНСС провежда политика за назначаване на асистенти на срочни договори, само ако притежават ОНС „Доктор“. По тази причина в края на периода главните асистенти и практически всички асистенти притежават ОНС "Доктор". Делът на преподавателите на ПОТД е 99,8%, т.е. почти изцяло занятията в специалностите от ПН 3.8 „Икономика“ се водят от вътрешни преподаватели. Само един преподавател на длъжност „професор“ от професионалното направление работи в УНСС на втори трудов договор. Всички преподаватели са с придобита докторска степен, респ. хабилитационна длъжност, в такива области на науката, които им позволяват да водят своите занятия професионално и компетентно, като голяма част от тях имат практически опит в областите, в които преподават. За повишаване на квалификацията на академичния състав се организират обучения и се финансират проекти за подобряване на изследователските компетенции. Изградена е и ефективно се прилага система за атестиране на академичния състав. В основата на системата е утвърденият Правилник за атестиране на академичния състав. Атестирането се извършва по три групи показатели - учебно-преподавателска (вкл. мнението на студентите), научно-изследователска и административна дейност на преподавателите. Отчетените атестационни процедури доказват жизнеността на системата. Атестирани са 391 преподаватели, като средната им оценка е "много добра" (4,87). Трима от преподавателите (0,8%) са атестирани с оценка по-ниски от "добра". Утвърдена е регулярна практика за обмен на преподаватели с ВУ в чужбина, с които УНСС има споразумения за партньорство по програма "Еразъм" и други програми за академично сътрудничество. Реализираните мобилности са с цел преподаване и участие в научни форуми. Общо 90 преподаватели са реализирали мобилност през отчетния период. За да подпомага пътуванията на преподавателите, УНСС е формирал ежегоден фонд от собствени средства „Командировки в чужбина“.

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея”.

Осигурени са широки и разнообразни възможности за включване в НИД на преподавателите, осигуряващи обучението по ПН 3.8 „Икономика“. Използват се различни организационни и финансови инструменти за непрекъснато разширяване на тяхното участие – облекчаване на процедури за кандидатстване, покриване на командировъчни пари, награди за публикуване в реферирани и индексирани списания, по-високи възнаграждения по проекти с участие на студенти и докторанти. Реализирани са 2962 участия на преподаватели в университетски, 707 в международни и 1512 в национални проекти през периода на самооценка. В допълнение на това нараства броят на успешно защитилите докторанти период (от 27 през 2013г. до 45 през 2017г.). Налице е нарастваща тенденция на научните публикации на преподавателите от ПН 3.8 „Икономика“ през периода 2013-2018 г.). Академичният състав е реализирал близо 8000 научни публикации, в т.ч. над 6600 в страната и над 1300 в чужбина. Годишният брой публикации, средно на преподавател, нараства от 2,72 за 2013 г. до 3,12 за 2018 г. Увеличението засяга не само публикациите в страната, но и в чужбина – ръстът на публикационната активност е 2% средногодишно за общия брой публикации и 8% за публикациите в чужбина. Значително се увеличават публикациите в издания, индексирани в

системата SCOPUS (над 4 пъти). Относителният дял на публикациите в реферирани научни издания през 2018 г. е 25,6%. Положителна е тенденцията и с броя на цитиранията на преподавателите в реферирани издания – средногодишно на един преподавател се падат по 0,68 цитирания за периода. УНСС разполага със значителни собствени възможности за публикуване на научноизследователската продукция на академичния състав – Издателски комплекс и четири периодични издания.

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG – част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова”.

УНСС разполага с модерна материално-техническа база, създаваща отлични условия за обучението на студенти в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в ПН 3.8 „Икономика“. Материалната база систематично се модернизира, разширява и обогатява през наблюдавания период. На разположение на студентите, докторантите и преподавателите в ПН 3.8 „Икономика“ са 123 учебни зали с обща площ 7930 кв. м. и 5433 работни места. Средният брой работни места на 100 студенти е 36,27, а лабораторната площ за изследователска дейност е 6,44 кв. м. за 1 преподавател на ОТД. За разглеждания период се отчита повишение с 4% на аудиторната площ за учебна заетост на 1 студент. Университетът разполага и с две модерни конферентни зали, осигуряващи всички необходими технически средства за провеждането на събития, изискващи отдалечена връзка. Научните и тържествени прояви в институцията се обезпечават от модернизирания ала „Максима“ и зала „Тържествена“. Осигурен е достъп за работа с информационни продукти. Компютърните зали разполагат със съвременно специализирано оборудване, което създава необходимите условия за осъществяването на учебния процес. Обезпечен е достъп на преподавателите и студентите до безжичен интернет и след оторизация до специализирани електронни ресурси и услуги. На преподавателите и студентите е осигурен достъп до специализирани собствени и други научни издания и бази данни, вкл. по електронен път. Общата библиотечна площ е 2200 кв. м. (160 седящи места), което включва увеличение с 5.7% за периода 2013 - 2017 г. На разположение на студентите са три компютърни читални със 160 автоматизирани читателски места, справочно-библиографски отдел, зала за свободен достъп, ксерокс, скенер и университетски архив. Институцията полага систематични усилия за обновяване и обогатяване на библиотечния фонд, като за последните 5 години са закупени 26 956 тома (което е увеличение с 3.3% на книгите и с 5.18% на всички библиотечни единици). В подкрепа на научните изследвания е осигурен достъп до световноизвестни бази данни, като част от средствата за финансиране на научноизследователската дейност се използват и за закупуване на специализирана литература (за разглеждания период финансирането на абонамента за специализирани бази данни нараства със 164%). Осигурен е дистанционен достъп до електронните каталози на университетската библиотека. Непрекъснато се предоставя информация за новите бази данни и литературни източници, които могат да се ползват. В УНСС се използва дистанционна форма на обучение по специалности в ПН 3.8 „Икономика“, като е налице пълно съответствие на учебната документация и заложените процедури с нормативните изисквания. 93% от курсовете в ДФО в ПН 3.8. „Икономика“ са обезпечени на четвърто технологично равнище (учебни материали и ресурси за самоподготовка, разположени в базирана в интернет система за дистанционно обучение с гарантиран високоскоростен достъп), което значително надвишава минималното изискване от 70%. Значителна част от тези ресурси са разработени на още по-високо технологично равнище, което включва учебни материали с вградени мултимедийни компоненти. Разработени са нормативни документи, процеси и се използва софтуерна система, които позволяват учебната документация и съдържание да отговарят на същите високи стандарти, както при редовното обучение. Организацията на обучението и използваните инструменти и методи стимулират активната позиция на студентите, като им предоставят средства за връзка с преподаватели и служители, както и механизми за обратна връзка. Финансовата, материално-техническата и информационната база са на много високо ниво и отговарят на законовите изисквания и съвременните практики, което е и допълнителен гарант за равнопоставеност на различните форми на обучение. Академичното и административното обслужване на студентите е ясно регламентирано във вътрешните документи. Изградената информационна система улеснява и оптимизира процесите по административно обслужване, а служителите ангажирани с тях се обучават регулярно. Реализираните в институцията елементи на

тьюторната система са интегрирани в административното и академичното обслужване и позволяват студентите да имат връзка с вече завършили възпитаници на университета и потребители на кадри.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

В ПН 3.8 „Икономика“ се прилага съвременна организация за управление на информацията, свързана с качеството на обучението на студентите и тяхната професионална реализация. Изградени са функциониращи механизми за осигуряване, анализиране и ефективно управление и използване на информацията чрез иновациите за електронно подписване на протоколи, електронна студентска книжка и електронна главна книга. В професионалното направление функционира система за поддържане на устойчива връзка с алумни. Поддържа се актуална информационна база данни за реализацията на завършилите студенти. Поддържа се собствен информационен масив за световните постижения и тенденции в развитието на специалностите в ПН 3.8 „Икономика“. Въз основа на тази информация се актуализира съдържанието на учебните програми и се разработват нови учебни материали.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление”.

Има изградена система за осигуряване и оповестяване на актуална и пълна информация относно образователната, научноизследователската и творческата дейност в рамките на ПН 3.8 „Икономика“. Чрез създадената информационна среда всички участници в учебния процес и други заинтересовани страни могат да се информират за образователната и научноизследователската дейност в ПН 3.8 „Икономика“. В процеса са обхванати всички ключови заинтересовани страни.

Чрез системата за оповестяване на информация системно се публикува актуална, пълна и достъпна информация, свързана с академичния „жизнен цикъл“ на студентите. Оповестява се периодично на сайтовете, както и в справочници, информационни материали и брошури, условията за кандидатстване, квалификационните форми, степени и специалности за обучение и перспективи на професионалната реализация на завършилите ПН 3.8 „Икономика“. Успешно се популяризират научната продукция, творческите изяви и постижения на студентите, докторантите и преподавателите. УНСС разполага със съвременна информационна структура за популяризиране на творческите изяви на студентите и докторантите. През периода за оценяване се откроява нарастващата роля както на научните форуми и на отворения достъп до научните публикации в университетските издания. На университетския сайт се предлага актуална информация за условията, процедурите и документите, свързани с възможностите за мобилност на студенти, докторанти и преподаватели.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление”.

В ПН 3.8 „Икономика“ функционира ефективна система за управление и мониторинг на качеството на образователния процес. Правилата за преглед на учебните планове и програми са разработени, приети и огласени. На интернет сайта на университета са оповестени публично всички учебни планове на специалностите в ОКС "бакалавър" и ОКС "магистър" по ПН 3.8 „Икономика“, както и анотациите на изучаваните от студентите дисциплини. За академичния цикъл през периода 2013-31.03.2018 г. чрез сайта на университета в публичното пространство са оповестени всички програми за обучение в ПН 3.8 „Икономика“ (37 бакалавърски и 72 магистърски, към 12.2018 г.). Работодателите и студентите се ангажират в мониторинга, прегледа и ревизията на програмите по ПН 3.8 „Икономика“ чрез утвърдена комплексна система от проучвателни инструменти. Направени са 358 предложения за актуализиране на учебни планове и програми от методичните съвети, учебните комисии и катедрените съвети, като почти 2/3 от тях са на катедрените съвети, а Факултетни съвети са приели 173 решения за промени в учебните програми и планове. Създадена е ефективна организация за мониторинг и оценка на успеваемостта на студентите в ПН 3.8 „Икономика“.

Спазването на установената система за проверка и оценка на знанията на студентите се документира, контролира и анализира с цел непрекъснато подобряване. Създадена е подходяща организация на изпитните процедури за оценяване на знанията и уменията на студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление”.

Регулярно се реализират процеси на самооценка и външно одитиране от национално и международно признати агенции и се изпълняват направените препоръки. Обучението по определени специалности в ОКС бакалавър и магистър от ПН 3.8 „Икономика“ е подложено на външни оценяващи процедури, проведени от Института на дипломираните експерт-счетоводители на Англия и Уелс (ICAEW); Международната асоциация на бизнес училищата; Международната агенция за атомна енергия (IAEA); Европейската асоциация по логистика (ELA). През периода 2013-2018 г. реализираните акредитации от международни професионални организации са 14. Резултатите показват устойчивост в поддържането на качеството на обучение и академичния състав в ПН 3.8 „Икономика“. Акредитацията на програми за обучение от това професионално направление, получена от международно признати агенции в съответната област, се утвърждава като конкурентно предимство на УНСС. Професионалното направление „Икономика“ работи в конкурентна среда. Академичният състав и ръководството на обучаващото звено познават характеристиките и динамиката на конкурентната среда в образователното пространство, което е предпоставка за осигуряване на конкурентоспособност на предлаганите програми. Регулярно се осъществява актуализация на програмите в отговор на препоръките на надзорни органи и бизнеса, съобразяването им с мнението на студентите и сигналите на пазара на труда. При провеждането на защити и държавни изпити се канят потребители на кадри, което води до директна преценка и получаване на мнение от работодателите за степента на подготовка на студентите и възможностите за реализацията им. През оценявания период 113 представители на практиката са включени в комисиите за семестриални изпити и 131 – в комисиите за държавни изпити. Реализират се целенасочени усилия, свързани с усъвършенстване на академичните дейности в ПН 3.8 „Икономика“ след САНК. Осъществяват се преглед и анализ на постигнатите резултати, съблюдают се решенията и препоръките от САНК на НАОА, като се предприемат коригиращи действия по усъвършенстване, свързани с тези препоръки.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **22.03.2019 г. (Протокол № 12)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти”, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 3.8 „Икономика” в Университет за национално и световно стопанство, гр. София на основание обща оценка **9.90 (девет цяло и деветдесет)**.

За ОКС „бакалавър“

- „Политическа икономия“ – редовна форма на обучение.
- „Макроикономика“ – редовна форма на обучение.
- „Икономика“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „Икономика на човешките ресурси“ – редовна форма на обучение.
- „Застраховане и социално дело“ – редовна форма на обучение.
- „Икономическа социология и психология“ – редовна форма на обучение.
- „Творчески индустрии и бизнес“ – редовна форма на обучение.
- „Индустриален бизнес“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес икономика“ – редовна форма на обучение.
- „Предприемачество“ – редовна форма на обучение.
- „Аграрен бизнес“ – редовна форма на обучение.
- „Екоикономика“ – редовна форма на обучение.

- „Мениджмънт на недвижимата собственост“ – редовна форма на обучение.
- „Маркетинг“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „Стратегическо планиране“ – редовна форма на обучение.
- „Икономика на транспорта и енергетиката“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес логистика“ – редовна форма на обучение.
- „Икономика на отбраната и сигурността“ – редовна форма на обучение.
- „Икономика на търговията“ – редовна форма на обучение.
- „Международни икономически отношения“ – редовна форма на обучение.
- „Интелектуална собственост и бизнес“ – редовна форма на обучение.
- „Икономика на туризма“ – редовна форма на обучение.
- „Международни икономически отношения с преподаване на английски език“ – редовна форма на обучение.
- „Икономика с преподаване на английски език“ – редовна форма на обучение.
- „Финанси и счетоводство с преподаване на английски език“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес информатика и комуникации с преподаване на английски език“ – редовна форма на обучение.
- „Маркетинг и стратегическо планиране с преподаване на английски език“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес икономика и мениджмънт с преподаване на английски език“ – редовна форма на обучение.
- „Финанси“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „Счетоводство“ – редовна форма на обучение.
- „Счетоводство и контрол“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „Финансов контрол“ – редовна форма на обучение.
- „Статистика и иконометрия“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес информатика и комуникации“ – редовна форма на обучение.

За ОКС „магистър“

- „Макроикономика“ – редовна форма на обучение.
- „Макроикономика и финанси“ – редовна форма на обучение.
- „Застраховане и социално дело“ – редовна форма на обучение.
- „Здравословни и безопасни условия на труд“ – редовна форма на обучение.
- „Икономика на човешките ресурси“ със специализация „Управление на човешките ресурси“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „Бизнес психология и социология“ – редовна форма на обучение.
- „Дигитална икономика“ – редовна форма на обучение.
- „Интелектуална собственост и бизнес“ – редовна форма на обучение.
- „Творчески индустрии и бизнес“ със специализация „Интелектуална собственост и бизнес в културата“ – редовна форма на обучение.
- „Творчески индустрии и бизнес“ със специализация „Интелектуална собственост и бизнес в индустрията“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес икономика“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес анализи и проекти“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес лидерство“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес иновации с преподаване на английски език“ – редовна форма на обучение.
- „Предприемачество“ със специализация „Фамилно предприемачество“ – редовна форма на обучение.
- „Агробизнес и управление на територията“ – редовна форма на обучение.
- „Екоикономика и бизнес“ – редовна форма на обучение.
- „Бизнес с недвижими имоти“ – редовна форма на обучение.
- „Мениджмънт на недвижимата собственост“ – редовна форма на обучение.
- „Банково дело и международни финанси“ – редовна форма на обучение.

- „**Финанси**“ – редовна форма на обучение.
- „**Публични финанси**“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „**Финансов мениджмънт**“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „**Европейски бизнес и финанси с преподаване на английски език**“ – редовна форма на обучение.
- „**Счетоводство**“ – редовна форма на обучение.
- „**Счетоводство**“ със специализация „**Финансова отчетност**“ – редовна форма на обучение.
- „**Счетоводство**“ със специализация „**Счетоводство и стандартизация в публичния сектор**“ – редовна форма на обучение.
- „**Счетоводство**“ със специализация „**Счетоводство и бизнес анализ**“ – редовна форма на обучение.
- „**Счетоводство и контрол**“ – дистанционна форма на обучение.
- „**Финанси и счетоводство с преподаване на английски език**“ – редовна форма на обучение.
- „**Одитинг**“ – редовна форма на обучение.
- „**Финансов контрол и финансово право**“ – редовна форма на обучение.
- „**Счетоводство, финансов контрол и финанси с преподаване на английски език**“ – редовна форма на обучение.
- „**Противодействие на корупцията**“ – редовна форма на обучение.
- „**Икономика на търговията**“ – редовна форма на обучение.
- „**Управление на търговски вериги**“ – дистанционна форма на обучение.
- „**Бизнес логистика**“ – редовна форма на обучение.
- „**Управление на веригата на доставките**“ – редовна форма на обучение.
- „**Управление на веригата на доставките с преподаване на английски език**“ – редовна форма на обучение.
- „**Енергиен бизнес**“ – редовна форма на обучение.
- „**Икономика на транспорта**“ – редовна форма на обучение.
- „**Интелигентни транспортни системи**“ – редовна форма на обучение.
- „**Икономика на отбраната и сигурността**“ – редовна форма на обучение.
- „**Икономика на отбраната и сигурността**“ със специализация „**Корпоративна сигурност**“ – редовна форма на обучение.
- „**Икономика на отбраната и сигурността**“ със специализация „**Ядрена сигурност**“ с преподаване на английски език – редовна форма на обучение.
- „**Международен туризъм**“ – редовна форма на обучение.
- „**Мениджмънт в туризма**“ – дистанционна форма на обучение.
- „**Туристически бизнес**“ – редовна форма на обучение.
- „**Международни икономически отношения**“ – редовна форма на обучение.
- „**Управление на международни проекти**“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „**Международен бизнес**“ – редовна форма на обучение.
- „**Международен бизнес с преподаване на английски език**“ – редовна форма на обучение.
- „**Международен бизнес с преподаване на английски език**“ – дуална магистърска програма - редовна форма на обучение.
- „**Международни финанси и бизнес**“ – редовна форма на обучение.
- „**Дигитален маркетинг**“ – редовна форма на обучение.
- „**Международен мениджмънт**“ – дистанционна форма на обучение.
- „**Теория и практика на валутната търговия - FOREX**“ – редовна форма на обучение.
- „**Статистика и иконометрия**“ – редовна форма на обучение.
- „**Бизнес информатика**“ – редовна форма на обучение.
- „**Бизнес информатика**“ със специализация „**Информационни технологии за бизнес анализи**“ – редовна форма на обучение.
- „**Маркетинг**“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „**Маркетинг**“ със специализация „**Рекламен мениджмънт**“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „**Маркетинг**“ със специализация „**Бранд мениджмънт**“ – редовна форма на обучение.

- **„Корпоративни стратегии и дигитални трансформации“** – редовна форма на обучение.
- **„Икономика на вътрешния ред“** – редовна форма на обучение.

2. Срокът на валидност на акредитацията е шест години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 3.8 „Икономика” в Университет за национално и световно стопанство, за ОКС „бакалавър“ – 13 000 студенти (редовна и дистанционна форма на обучение), за ОКС „магистър” – 6 500 студенти (редовна и дистанционна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 19 500 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. Да се разшири участието на преподаватели, осигуряващи обучението по професионалното направление, в мобилности по международни програми и проекти.

Срок: постоянен

2. Да се увеличи броят на публикациите в научни издания с импакт фактор и/ или импакт ранг.

Срок: постоянен

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: пълно съответствие

Председател на ПКЧНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)